

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1***
**DEVELOPING A PROGRAM TO STRENGTHEN INNOVATIVE LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE ROI-ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

สุธาสินี สุทธิประภา¹, สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ²
Suthasinee Sutthiprapa¹, Sutthipong Hoksuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581067@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 338 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นนักสร้างเครือข่าย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการเป็นนักสร้างเครือข่าย ด้านการมีความกล้าเสี่ยง และด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา

ของโปรแกรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและศักยภาพในการนำไปใช้จริง

คำสำคัญ : โปรแกรม; ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to examine the current state, desirable state, and need analysis for strengthen innovative leadership of school administrators under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1 and 2) to develop a program for strengthen innovative leadership of school administrators under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1. This mixed-methods research employed a research and development consisting of two phases. Phase 1 was a study of the current state, desirable state, and need analysis of strengthen innovative leadership of school administrators. The sample comprised 338 school administrators and teachers selected through stratified random sampling. The research instrument in this phase was a rating scale questionnaire. Phase 2 involved the development of a program to strengthen innovative leadership of school administrators. The program was evaluated by five experts selected through purposive sampling. An appropriateness and feasibility assessment form were used as a research instrument in this phase. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and priority needs index.

The research results were found as follows. 1. The overall current state of the innovative leadership of school administrators was at a moderate level. The highest average aspect was network creation. The overall desirable state of the strengthen innovative leadership of school administrators was rated at the highest level. The highest average aspect was innovative vision. The need analysis of the strengthen innovative leadership of school administrators, ranked from highest to lowest, was innovative vision, leading change, network creation, risk-taking, and creative thinking. 2. The developed program to strengthen innovative leadership of school administrators consisted of five components, including 1) principles, 2) objectives, 3) content, 4) development process, and 5) measurement and evaluation. The assessment of appropriateness and possibility was at the highest level, showing its suitability and potential for practical implementation.

Keywords : Program; Innovative Leadership; Strengthen Innovative Leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมโลกยุคสมัยปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการพัฒนาประเทศ ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีสมรรถนะและทักษะที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน รู้เท่าทันและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ ๆ ภายใต้มาตรฐานที่สูงขึ้น เป็นแนวคิดตามความพยายามของรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นในการนำ “Thailand 4.0” มาใช้เพื่อผลักดันประเทศ และมีเป้าหมายเพื่อนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม (ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ให้สามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาทางการศึกษา มุ่งเน้นให้คนไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เอื้อให้การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้นวัตกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้าง พัฒนาและเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีคุณลักษณะความเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ก็จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายได้ยากยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560) ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) จึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยิ่ง เพราะการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมสามารถสร้างหรือส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ วิธีการดำเนินงานใหม่ ๆ สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในด้านการบริหารจัดการ และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการเรียนการสอนที่ใช้วัตกรรมการช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคใหม่ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนอยู่ตลอดเวลาส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร ในระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำความรู้ความสามารถ และผลิตผลจากนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาสถานศึกษา (พยัต วุฒิรงค์, 2555)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา รวมถึงความก้าวหน้าและเป็นเสาหลักในการพัฒนาความสามารถของครู โดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้พลังและความสามารถของตนในการโน้มน้าว จูงใจและกระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย มุ่งให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานและคิดสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและสถานศึกษาสูงสุด รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ การบริหารจัดการด้วยวิธีการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายและองค์การมารอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความคาดหวังเพิ่มขึ้นจาก การใช้บริการขององค์การ และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรมได้ (กุลชลี จงเจริญ, 2562) ดังนั้นจึงเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นภาวะผู้นำที่สำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้าไปยังจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จนสำเร็จสังคมโลกยุคสมัยปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาโดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 229 แห่ง มีวิสัยทัศน์ คือ “องค์กรคุณภาพชั้นนำ ก้าวล้ำนวัตกรรมการศึกษา พัฒนาผู้เรียนสู่สังคมอนาคตอย่างยั่งยืน” โดยมีพันธกิจ คือ ส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขันและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาและใช้นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาสถานศึกษาและระบบบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัย และจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมพัฒนาระบบการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ด้วยเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2566) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นภาวะผู้นำที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน สามารถช่วยในการขับเคลื่อนการศึกษาให้ก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจำเป็นต้องพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล นำไปพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีโอกาสได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรม การแสดงออกในยุคปัจจุบัน โดยใช้นวัตกรรมเพื่อเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 338 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนวณจากสูตรของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม จากนั้นผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การคิดอย่างสร้างสรรค์ การเป็นนักสร้างเครือข่าย การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีความกล้าเสี่ยง หลังจากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้มาสร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปทั้ง 35 ข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.947 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 เก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.1 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จำนวน 5 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยใช้แบบประเมินเป็นเครื่องมือในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น มาเป็นข้อมูลในการสร้างการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 หลังจากนั้นสร้างโปรแกรมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล

2.3 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาวะผู้นำ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการบริหาร การศึกษา เป็นผู้บริหารในหน่วยงานการศึกษาดั้งแต่ระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป และมีตำแหน่งทางการบริหารตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหาร การศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ที่มีคุณสมบัติที่กำหนดเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าเฉลี่ยดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการเสริมสร้างผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

องค์ประกอบของ ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีวิสัยทัศน์ นวัตกรรม	3.02	0.93	ปานกลาง	4.62	0.62	มากที่สุด	0.53	1
2. การคิดอย่าง สร้างสรรค์	2.99	1.19	ปานกลาง	4.39	0.86	มาก	0.47	5
3. การเป็นนักสร้าง เครือข่าย	3.04	1.19	ปานกลาง	4.53	0.63	มากที่สุด	0.49	3
4. การเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	3.00	1.20	ปานกลาง	4.55	0.53	มากที่สุด	0.52	2
5. การมี ความ กล้าเสี่ยง	3.03	1.17	ปานกลาง	4.48	0.71	มาก	0.48	4
รวม	3.02	1.14	ปานกลาง	4.54	0.65	มากที่สุด	0.51	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นนักสร้างเครือข่าย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ ส่วนความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาน โดยรวมทุกด้านมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้าง โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการเป็นนักสร้างเครือข่าย ด้านการมีความกล้าเสี่ยง และด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ

5.2 การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบและสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

โดยผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างประกอบการยกร่างโปรแกรมการเสริมสร้างผู้นำ
เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1	
หลักการ	หลักการสำคัญของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 คือ การใช้หลักการ 70:20:10 ซึ่งเป็นการผสมผสานการเรียนรู้จาก หลายมิติอย่างสมดุล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดย หลักการนี้ประกอบไปด้วย การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (70%) การเรียนรู้ จากบุคคลอื่น (20%) และการเรียนรู้จากการฝึกอบรม (10%) ที่ถือเป็นหลักใน การสร้างวิสัยทัศน์นวัตกรรม การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความ กล้าเสี่ยง และฝึกการคิดอย่างสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมคือ กระบวนการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง ผู้บริหารจะได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและ ทัศนคติที่รอบด้าน สามารถบูรณาการหลักการบริหารจัดการให้เข้ากับบริบท ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม และ ขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2. เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการ สร้างแนวทาง การพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ
เนื้อหา	Module ที่ 1 การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ประกอบด้วย การกำหนดทิศทาง เชิงกลยุทธ์ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจ การมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายในการสร้างวิสัยทัศน์ และการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ Module ที่ 2 การคิดอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย พัฒนาการมีความคิด ริเริ่มและแสวงหานวัตกรรมใหม่ การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนความคิด สร้างสรรค์ และพัฒนาเชิงปฏิบัติการและแก้ปัญหา Module ที่ 3 การเป็นนักสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย การพัฒนาการสร้าง ความสัมพันธ์เชิงรุก การสื่อสารและการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก และการใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือ สร้างนวัตกรรม

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1	
	<p>Module ที่ 4 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การเป็นต้นแบบในการปรับตัวและเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การสร้างทีมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการเปลี่ยนแปลง การวางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและสื่อสารอย่างเป็นระบบ และการใช้ความหลากหลายเป็นพลังสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>Module ที่ 5 การมีความกล้าเสี่ยง ประกอบด้วย การกล้าตัดสินใจเชิงรุกบนพื้นฐานข้อมูล การมองความล้มเหลวเป็นบทเรียน การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความเสี่ยง และการผสมผสานความกล้ากับความรอบคอบ</p>
วิธีการพัฒนา	1. การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง 70% 2. การเรียนรู้จากบุคคลอื่น 20% และ 3. การเรียนรู้จากการฝึกอบรม 10%
การวัดและประเมินผล	1. การประเมินก่อนการพัฒนาโดยการทำแบบทดสอบ 2. การประเมินระหว่างการพัฒนา โดยการสังเกตพฤติกรรม/การทดสอบ/การประเมินใบกิจกรรมและใบงาน และ3. การประเมินหลังการพัฒนา โดยการนำเสนอรายงานผลการเรียนรู้และทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา

จากการดำเนินการยกย่องโปรแกรมฯ แล้ว ผู้วิจัยได้เสนอโปรแกรมต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรมฯ ได้ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการของโปรแกรม	4.67	0.52	มากที่สุด	4.73	0.52	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.67	0.52	มากที่สุด	4.80	0.33	มากที่สุด
3. เนื้อหาของโปรแกรม	4.78	0.46	มากที่สุด	4.78	0.38	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.60	0.50	มากที่สุด	4.70	0.50	มากที่สุด
รวม	4.73	0.48	มากที่สุด	4.76	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้แก่

1) หลักการของโปรแกรม 2)วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล โดยรวมแล้วมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ในการนำไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

6.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นเรื่องใหม่สำหรับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นสิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี กว้างขวาง (2566) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนวัตกรรมได้เข้ามามีบทบาทในทุกหน่วยงาน ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนองค์กร และกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีความตื่นตัวทางนวัตกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแสวงหาแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในหน่วยงานของตนเองได้ นอกจากนี้การกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม และการขับเคลื่อนองค์กรด้วยนวัตกรรมจะทำให้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร นุ่นภักดี (2566) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะช่วยให้การบริหารงานของผู้นำในการกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงาน ไปสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ บุคลากรมีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม และช่วยผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างนวัตกรรมได้ เพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขัน และในเชิงของคุณภาพของผลผลิต การแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ด้วยวิธีการในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีกลยุทธ์ และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงนวัตกรรม ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา สอนสืบ (2565) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจระหว่างกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงาน ไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อองค์การในการกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมเพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขัน และในเชิงของคุณภาพของผลผลิต การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีกลยุทธ์ การสร้างนวัตกรรมใหม่ในการผลิตหรือปรับปรุงการผลิตสินค้าและการบริการ การบริหารจัดการด้วยวิธีการทำงานในรูปแบบของ

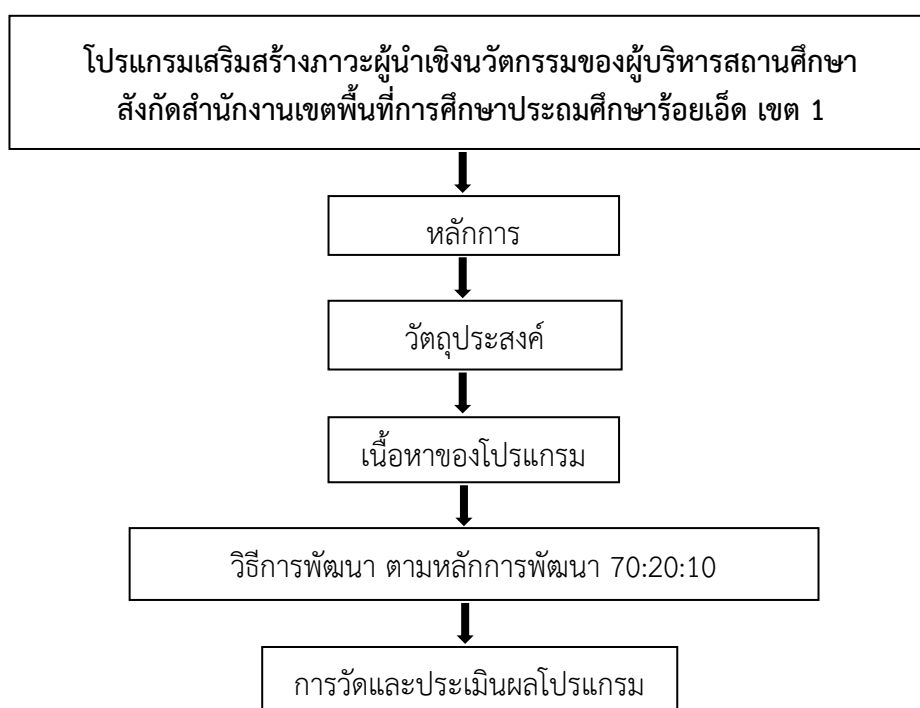
เครือข่ายและองค์การสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความคาดหวังเพิ่มขึ้นจากการใช้บริการขององค์การและสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงนวัตกรรมได้

6.2 จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ซึ่งเนื้อหาของโปรแกรมประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module ที่ 1 การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม Module ที่ 2 การคิดอย่างสร้างสรรค์ Module ที่ 3 การเป็นนักสร้างเครือข่าย Module ที่ 4 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ Module ที่ 5 การมีความกล้าเสี่ยง โปรแกรมนี้ได้ประยุกต์ใช้หลักการ 70 : 20 : 10 ซึ่งแบ่งเป็น 70% การเรียนรู้และเสริมสร้างจากการลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ การพัฒนางานในหน้าที่ ส่วน 20% การเรียนรู้และเสริมสร้างจากบุคคลอื่น ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้ผ่านชุมชนทางวิชาชีพ และ 10% การเรียนรู้และเสริมสร้างจากการฝึกอบรม ได้แก่ การฝึกอบรม ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยการจัดโครงสร้างโปรแกรมที่ประกอบไปด้วย กิจกรรมต่าง ๆ นั้น สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างแนวทางการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างนวัตกรรมที่จะช่วยสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่สถานศึกษา ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธชัย เตมวิถิ (2566) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหากิจกรรม ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 4 Module ได้แก่ Module 1 การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม Module 2 การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม Module 3 กล้าหาญและกล้าเสี่ยงต่อนวัตกรรม Module 4 การทำงานเป็นทีม 4) กระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล โปรแกรมได้รับการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี กว้างขวาง (2566) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 6 ส่วน ได้แก่ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) สื่อ 5) วิธีการพัฒนา 6) การประเมินผล และขอขยายเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ Module 2 ด้านการทำงานเป็นทีม Module 3 ด้านความกล้าหาญ Module 4 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม

และ Module 5 ด้านการสร้างแรงจูงใจ และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1. หลักการ

หลักการสำคัญของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 คือ การใช้หลักการ 70:20:10 ซึ่งเป็นการผสมผสานการเรียนรู้จากหลายมิติอย่างสมดุล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยหลักการนี้ประกอบไปด้วย การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (70%) การเรียนรู้จากบุคคลอื่น (20%) และกาเรียนรู้จากการฝึกอบรม (10%) ที่ถือเป็นหลักในการสร้างวิสัยทัศน์นวัตกรรม การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความกล้าเสี่ยง และฝึกการคิดอย่างสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมคือ กระบวนการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง ผู้บริหารจะได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและทัศนคติที่รอบด้าน

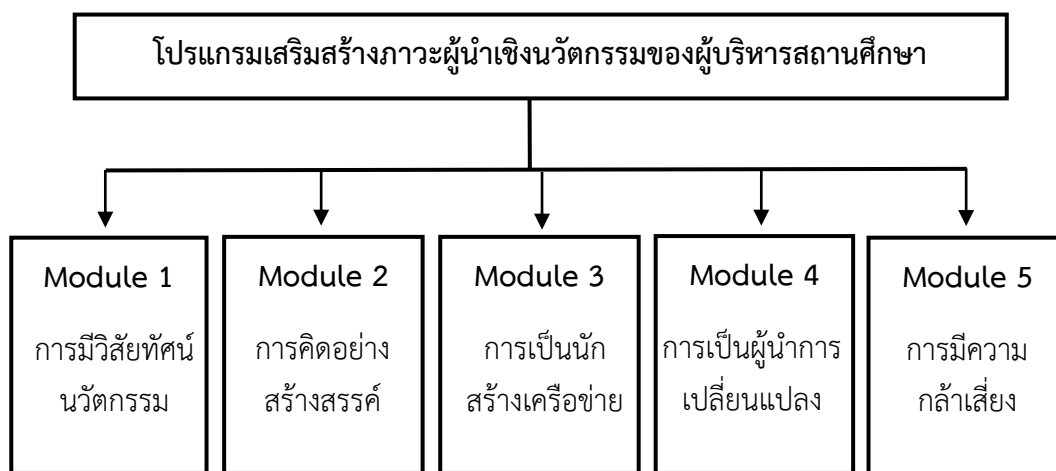
สามารถบูรณาการหลักการบริหารจัดการให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการ สร้างแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ

3. เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่

ภาพที่ 2 เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

4. วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่

4.1 การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง 70%

4.2 การเรียนรู้จากบุคคลอื่น 20% และ

4.3 การเรียนรู้จากการฝึกอบรม 10%

5. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลของโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

5.1 การประเมินก่อนการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนการพัฒนา

5.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรม การทดสอบ การประเมินใบกิจกรรมและใบงาน

5.3 การประเมินหลังการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการนำเสนอรายงานผลการเรียนรู้จากการเข้ารับการพัฒนาและทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จึงควรขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัด และพัฒนาผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพให้เพิ่มสูงขึ้นต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่เป็นจุดแข็งที่สุดของผู้บริหารในเขตพื้นที่ฯ นี้ คือ ด้านการเป็นนักสร้างเครือข่าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีความกล้าเสี่ยง, ด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม, และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับอย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุด คือ ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะการคิดนอกกรอบและการคิดเชิงออกแบบให้แก่ผู้บริหาร เพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารและการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

8.2.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด และยังมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งเป็นปัจจัยแรกที่มีความสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักหรือให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรมให้มากขึ้นโดยการส่งเสริมปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา และจัดสรรให้มีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในประเด็นองค์ประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติมที่มีความสำคัญ และมีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและออกแบบโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำในรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น

8.3.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

8.3.3 ควรพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้ครอบคลุมทุกตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

9. บรรณานุกรม

กุลชลี จงเจริญ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 7(2). 14-29.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุริยาสาสน.
- พยัต วุฒิรงค์. (2555). **การจัดการนวัตกรรมจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธชัย เต็มวิถี. (2566). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วารุณี กว้างขวาง. (2566) . **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร นุ่นภักดี. (2566). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566. จาก <https://roiet1.go.th/?p=7862>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2560). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุธิดา สอนสืบ. (2565). **โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.